

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ „ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ГЕПАТИТІВ І ЦИРОЗІВ ПЕЧІНКИ” АВТОРІВ ПАНЧИШИН Ю.М., РАДЧЕНКО О.М., МАКАРЕНКО Т.М., КОМАРИЦІ О.Й., ГУК-ЛЕШНЕВСЬКОЇ З.О. – ЛЬВІВ, 2010. – 276 С.

Монографія „Основи діагностики та лікування гепатитів і цирозів печінки” присвячена пам’яті проф. Панчишин М.В., яка, власне, і започаткувала на кафедрі факультетської терапії (тепер – внутрішньої медицини № 2 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького) видання цілої серії матеріалів навчального характеру „Основи діагностики та лікування внутрішніх хвороб”. З цієї серії вже побачили світ „Ожлозія печінкових та нижньої порожнистої вен” (2006), „Ревматизм. Набуті вади серця. Інфекційний ендокардит” (2008), „Негоспітальні та госпітальні пневмонії” (2008), „Лікування хронічних гепатитів” (2008), „Основи первинної діагностики та лікування деяких невідкладних станів у клініці внутрішніх хвороб” (2008, 2009), „Серцева недостатність в таблицях, схемах та рисунках” (2009). І ось тепер перед нами ґрунтовна робота, в якій розглядаються основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб печінки (хронічних гепатитів, цирозів печінки, алкогольної хвороби печінки) з висвітленням біохімічних процесів у печінці, анатомо-гістологічних змін, а також клінічних, лабораторних та інструментальних ознак цих процесів. Це перша спроба міждисциплінарного підходу до такої патології, коли в одній монографії об’єднані погляди теоретиків медицини (доцент кафедри біохімії Макаренко Т.М.), клініцистів-педагогів (проф. Радченко О.М., доц. Панчишин Ю.М.) та науковців-педагогів (доц. Комариця О.Й., доц. Гук-Лешневська З.О.).

Характерною особливістю монографії є те, що діагностика гепатитів та цирозів печінки розглядається через призму основних патологоанатомічних та біохімічних процесів, які відбуваються в печінці. Розглядається синдромна клініка та діагностика, які лежать в основі початкового та диференційного діагнозів: синдром жовтяниці, цитолітичний, холестатичний, мезенхімально-запальний та геморагічний синдроми, портальна гіпертензія, портокавальне шунтування та синдром печінково-клітинної недостатності. Опис клініки та діагностичних заходів при підозрі на гепатити та цирози ґрунтується на наведених анатомо-гістологічних та біохімічних ознаках уражень печінки та вищезгаданих синдромній діагностиці. Лікування гепатитів та цирозів подано з врахуванням найсучасніших тенденцій, про що свідчить велика кількість використаної літератури та наведені препарати, частина з яких ще тільки буде використовуватись

в Україні у майбутньому. Конспективні розділи про неалкогольну жирову хворобу печінки та ураження печінки ксенобіотиками дозволяють ширше поглянути на проблеми діагностики та лікування хвороб печінки. Логічним завершенням теоретичної частини монографії є розділ про печінкову недостатність, яка на етапі встановлення діагнозу є визначальною для тактики лікування та прогнозу перебігу будь-якої хвороби печінки.

Найбільш цікавою з наукової точки зору є спроба авторів пов’язати власні дані наукових досліджень з практичними моментами, які можна використати у клініці. Основним висновком є те, що визначення нескладних показників метаболізму ліпідів у хворих на хронічні вірусні гепатити дає цінну інформацію про стан пацієнта. Так, власними дослідженнями авторів виявлено, що гіпохолестеролемія (гіпоХС) практично завжди наявна у хворих на хронічні вірусні гепатити з віремією. Отже, пацієнти з гіпоХС є більш небезпечними з епідеміологічної точки зору, ніж пацієнти з гіперхолестеролемією. Саме пацієнти з гіпоХС мають бути обстежені на виявлення ДНК НВV чи РНК HCV. ГіпоХС у хворих на хронічні вірусні гепатити поєднується зі зменшенням білоксинтетичної функції печінки і вказує на важчий перебіг хвороби. Вищий рівень холестеролу крові, низький рівень тригліцеридів, відсутність віремії та цитолізу можуть бути ознаками стеатозу печінки чи персистенції вірусу в гепатоцитах. Зміни у зворотному транспорті холестеролу, що можна оцінити за збільшенням насиченості холестеролом ліпопротеїдів високої густини, вимагають виключення злоякісної лімфопроліферації та гепатоцелюлярної карциноми. Серед хворих на алкогольну хворобу печінки та хронічний неалкогольний гепатит інфікування вірусами гепатитів (особливо HCV) може не виявлятися скринінговими методами. Тому гіпоХС, гіпоальбумінемія, анемія та індекс де Рітиса до 1,0 можуть бути критеріями відбору хворих для проведення підтверджувальних тестів на інфікованість вірусами гепатитів (імуноблоттинг та ПЛР). Крім того, в хворих на хронічні вірусні та токсичні гепатити поєднання гіперхолестеролемії з низьким альбуміном, високими тригліцеридами чи з індексом де Рітиса понад 1,0 вказує на надмірне вживання пацієнтом алкоголю. Перспективним є запропоноване авторами визначення типів загальних адаптаційних реакцій у хворих з патологією печінки для прогнозування перебігу хвороби. Так, вияв-

лення несприятливих типів адаптаційних реакцій (стрес, неповноцінна адаптація та переактивація) після лікування хронічного гепатиту та цирозу печінки свідчить про відсутність ремісії патологічного процесу та зумовлює необхідність подальшого обстеження та лікування таких пацієнтів.

Завершується монографія витягами з протоколу надання медичної допомоги хворим на хронічні гепатити та з Державного формуляру лікарських засобів, що забезпечує дотримання нормативної бази лікарями практичної ланки. Ще одним позитивним моментом монографії є

ретельно поданий список використаної літератури, що дає можливість усім зацікавленим віднайти необхідне джерело та детальну корисну інформацію.

Монографія „Основи діагностики та лікування гепатитів та цирозів печінки” Панчишин Ю.М., Радченко О.М., Макаренко Т.М., Комариці О.Й., Гук-Лешневської З.О. допоможе студентам медичних закладів освіти, науковцям та лікарям-практикам вдосконалити уміння з діагностики та лікування основних хвороб печінки з врахуванням основних базисних знань.

*Доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри сімейної медицини
Ужгородського національного університету,
Заслужений лікар України
Чопей І.В.*